Zanavykų krašto muziejus šventė jubiliejų

Birželio 27 dieną paminėtas Zanavykų krašto muziejaus 80-metis. Šia proga atidaryta paroda iš muziejaus istorijos. Jo praeitį prisiminti ir dabartimi pasidžiaugti atvyko buvę ir esami muziejininkai, Šakių savivaldybės administracijos, seniūnijos atstovai ir kiti svečiai.

MUZIEJAUS ISTORIJA

Zanavykų krašto ateitininkų, studentų ir moksleivių pastangomis zanavykų muziejus buvo įkurtas 1928 metais. Atidarymo ceremonija vyko birželio 21 dieną. Muziejaus patalpos buvo kuklios – vienas kambarėlis „Žiburio“ gimnazijos antrajame aukšte. Mintį apie tokio muziejaus reikalingumą iškėlė „Žiburio“ gimnazijos mokytojas Viktoras Vailokaitis. Tą mintį palaikė ir gimnazijos istorijos mokytojas kunigas A. Jusaitis.

▸ Dar 1924 metų vasario mėnesį ateitininkų susirinkime buvo apsvarstytas muziejaus steigimo klausimas, tačiau nariai tam nepritarė. Šią mintį atgaivino profesorius Pranas Dovydaitis pirmojoje zanavykų ateitininkų konferencijoje, vykusioje Šakiuose 1926 metų liepos 12 dieną. Muziejaus steigimas taip pat buvo apsvarstytas po metų Šakiuose vykusiame zanavykų katalikų veikėjų suvažiavime. 1927 metų rudenį ateitininkų zanavykų būrelis, išrinkęs naują valdybą, įpareigojo ją rūpintis muziejaus steigimu.

Zanavykų krašto muziejaus praeitį prisiminti ir dabartimi pasidžiaugti atvyko gausus būrys svečių

Jubiliejaus proga muziejininkus sveikino Šakių savivaldybės mero pavaduotojas Algimantas Damijonaitis

Jubiliejinę šventę kanklių garsais užbaigė ansamblis „Užnovietis“

Zanavykai Area Museum Celebrated its Anniversary
Prepared by Lina Poškevičiūtė

The publication introduces the Zanavykai area museum, which celebrated its 80th anniversary on 27 June 2008. The museum was established in the Šakiai “Žiburys“ gymnasium in 1928 by the region‘s “ateitininkai” (“futurists”), students and pupils. The two rooms displayed art works, collections of numismatics, ethnography and handicraft articles. During the period of the World War II, in September 1944, the building of the gymnasium and the then museum burned away. The Zanavykai area museum was restored in 1986. Today funds of the museum include more than 45 thousand exhibits, the most valuable among which are collections of ethnography. Standing expositions and exhibitions of various authors are organised here on a constant basis. In April of each year the museum organises the Craft Days, during which handmade articles are demonstrated. In September the traditional Bread Festival is organised.

Valdyba, aktyviai dalyvaujant ateitininkams ir paremiant gimnazijos direktoriui kunigui I.Starkui, Zanavykų muziejų įkūrė.

▸ Muziejus buvo tvarkomas pagal statutą, paruoštą 1928 metais. Jo direkciją sudarė pirmininkas iš studentų ateitininkų zanavykų draugijos (tuo metu – studentas medikas A. Pavalkis), seniūnas iš Šakių moksleivių ateitininkų kuopos, propagandistas iš ateitininkų sendr. Šakių skyriaus. Vėliau į muziejaus vadovybę globėju buvo pakviestas Kauno meno mokyklos lektorius dailininkas Antanas Tamošaitis, kuris rūpinosi muziejaus eksponatų rūšiavimu, jų tvarkymu.

▸ Direkcijos nutarimu muziejus galėjo turėti Garbės narius mecenatus, rėmėjus ir narius dailininkus. Mecenatas – tai asmuo, sutinkąs paaukoti muziejui bent 500 litų, rėmėjas – sutinkąs paaukoti 300 litų, nariais dailininkais buvo laikomas kiekvienas asmuo, padovanojęs muziejui bent vieną eksponatą. Lankytojai muziejų galėdavo apžiūrėti nemokamai.

▸ Pirmasis muziejaus mecenatas buvo Griškabūdžio klebonas kunigas J. Vaičaitis, pirmasis rėmėjas – poetas studentas Pranas Naujokaitis. Pirmaisiais Garbės nariais tapo dailininkas A. Tamošaitis ir Liudas Gano.

▸ Daugiausia eksponatų muziejui padovanojo L. Gano, A. Tamošaitis, Meno mokyklos direktorius prof. Šileika. Eksponatų buvo įvairiausių – archeologinių, numizmatikos, tapybos, tautodailės, etnografijos bei kitų.

MUZIEJAUS DABARTIS

Šventė prasidėjo parodos „Zanavykų krašto muziejui 80“ atidarymu. Ją pristatė muziejaus direktorius Vidmantas Dėdynas. Parodoje eksponuota medžiaga, kuri ligi šiol dar nebuvo rodyta – iš fondų į dienos šviesą ištraukti moterų rankdarbiai, knygos. Pristatomi eksponatai tų žmonių, kurie labiausiai prisidėjo prie muziejaus kūrimo: Juozo Domeikos, Juozo Kriaučiūno, Antaninos Kasparevičienės, Valentino Gustainio, rašytojo Vytauto Rimkevičiaus paminėjimui skirti reliktai. Liuda Brilingienė padovanojo parodai vertingą nepriklausomos Lietuvos pašto ženklų kolekciją. Šiai zanavykei ruošiamasi suteikti mecenato vardą. Zanavykų krašto muziejaus direktorius bandė prisiminti ir paminėti visus asmenis, kurie prisidėjo gerais darbais, parama, eksponatais kuriant muziejų. Direktorius pasidžiaugė ir dabartiniu jaunu, tobulėjančiu kolektyvu.

▸ Bene geriausiai muziejaus atkūrimo pradžią atsimena ilgametė jo direktorė Bronė Sakalauskienė: „Sunki pradžia buvo... Muziejaus be daiktų negali būti. Atėjome ne tuščiomis rankomis, tačiau be žmonių, tiek gyvenančių čia, tiek iš užsienio, kurie mums dovanojo daiktus, be šio namo, nieko nebūtų buvę“. Ji prisiminė visus tuos, kurie prisidėjo prie muziejaus kūrimo. Taip pat rėmėjus iš užsienio, tarp jų ir Juozą Domeiką, siuntusį savo dokumentus, laikraščius. Penki geradariai yra paskelbti muziejaus garbės nariais, dar septyni – mecenatais.

Jubiliejaus proga muziejininkus sveikino Šakių savivaldybės pavaduotojas Algimantas Damijonaitis, už savo krašto istorijos puoselėjimą, edukacinę veiklą padėkos raštą nuo mero Juozo Bertašiaus jis įteikė muziejaus direktoriui Vidmantui Dėdynui. A. Damijonaitis muziejininkei B. Sakalauskienei nuoširdžiai padėkojo už jos nuveiktą darbą.

▸ Jubiliejinę šventę kanklių garsais užbaigė ansamblis „Užnovietis“ (vadovas Jaunius Vylius). ■

Parengė Lina Poškevičiūtė

ZKM archyvo nuotr.